

M. N. H. J. Z. E. N. S. K. Ö. N. Y. V. T. A. R. A.
Hírlap-írónyvtár
Növödéknapló
1895. é. 665. sz.

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
I. ker. Döbrentey-úlica 18.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr.

Krvavá zástava a nafúkaný mechúr.

Zástava nášho slávneho predsedu ministerstva sklesla,

Zástava pána Wekerleho prestala viať: Jeho Veličenstvo kráľ uhorský hodil ju do kúta, ako kus starého, zezavého železa. Wekerle není viac ministrom a stolce ministerské všetky osirotely a to práve pred novým rokom, keď páni mameľuci chystali sa na poklonu, ku červeným, ministerským stolcom.

Áno, dostaneme novú vládu. Dal by Boh všemohúci, aby nám nenarobila toľko „dobrého“, ako nám narobil pán Wekerle a jeho verní mameľuci, pod tou slávnou, svobodomyselnú zástavou, ktorá už v kúte odpočíva v pokoji.

Priateľ dietok.

Bolo že to horké lúčenie 27-ho decembra večer. Lúčil sa žalostne pán Wekerle so svojím ministerským stolcom a so svojimi vernými mameľucmi. V klube (dom schôdzky) liberálnej stránky, skoro všetci mameľuci dostavili sa k lúčeniu horkému, bolestnému. — „Lúčenie, lúčenie, však je to ťažká vec; keď sa musí rozlúčiť s ministerským stolcom, — Wekerle mládenec.“

Darmo dávali židovskí chlapi fakľový pochod Wekerlemu, keď prišiel chýr o kráľovskom potvrdení civilného manželstva a nových matrik. Tie fakle nezrelých chlapcov, svietily pánu Wekerlemu — na pohreb; a do tých nových

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pretože semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

matrik, prvého môžu zapísať Wekerleho, že ministerský stolec *náhlou smrťou* opustil.

Darmo vyskakovali mameluci od radosti, keď im p. Wekerle oznámil, že podpis kráľovský civilného párenia sa, už má vo vačku; darmo posielali židia z ulíc budapeštianskych telegrammy radosti do Viedne; darmo vyslovovali páni fňišpáni hlbokú dôverku svoju zo stoličných zasadnutí; darmo sa vystrájaly na slávu Wekerleho hostinky a pijatiky po mestách a po stolicách; vínko na darmo tieklo, Wekerlemu to všetko nič nespomohlo, s bolestným srdcom musel si z ruky kráľa odobrať — dávno už zaslúžený **obšit**.

Ostatnú pieseň svoju 27. decembra spieval spevák Wekerle pri smútnom verkli. Páni mameluci s pukajúcim od bolesti srdcom ho načúvali.

Wekerle žalostne spieval, že zástavu liberálnu pyšno skláda, lebo vraj na tej zástave, tie najkrajšie veci boly napísané, a šťastlivo, bárs po krvavom boji, podarilo sa všetko previesť, — čo Wekerle a mameluci chceli. Zástava svobodomyseľnosti vraj trošku sa roztrhala v tuhom boji, ale že žiadnej škvrny ani špiny na nej niet, len *znaky krve*.

Veru pán bývalý minister pravdu hovoril v tom, že svobodomyseľná zástava rozdrápala sa a *znaky krve* na nej vidieť; áno, vidieť na nej znaky krve ranených, bolestne ranených **srdc katolíckych**; ale v tom už nemal pravdu, že zástava tá odhodená žiadnej vraj škvrny nemá na sebe.

Krv srdc ubohého, nábožného ľudu katolíckeho vidieť na zástave, teraz už do kúta mrštenej; ale vidieť možno na nej aj inšie škvrny. Vidieť na nej škvrnu závratníctva, keď vláda pred kráľom tvrdila, že si väčšina Uhorska civilný sobáš, nové matriky, recepciu židov a beznáboženstvo žiadala; vidieť na tej odhodenej a rozdrápanej zástave škvrnu násilností, ktoré sa pri voľbách a pri stoličných shromaždeniach spáchaly; vidieť na tej krvavej zástave škvrnu zavádzania a mámenia ľudu, keď Mudrončekovia v ľud proti kňazstvu štváli; vidieť na tej krvavej zástave napájanie, podplácanie ľudu a zakúpenie novín, ktoré cez jednu noc k službám vlády pristaly; vidieť na nej tie posmechy, ktoré sa z katolíckeho náboženstva, z biskupov a z magnátov po uliciach peštianskych dialy; vidieť na tej rozdrápanej zástave znaky ošklivého klamstva a nestydatého ohovárania, keď katolícke shromaždenia blatom úmyseľného nadávania boly hádzané a vodcovia katolícki za revolucionárov a bosorákov politických vyhlásení boli v novinách at.ď. — Dosť teda *krásnych* vecí vidieť na tej krvavej zástave a

treba veru dobrý kúpeľ, aby zostala bez škvrny. Áno urobil sa veľký **pokrok** pod tou zástavou; pokrok v porciách a krajinských nepokojov.

Jednu ešte a svätú pravdu povedal pán Wekerle, keď uznal pred svojím verným vojskom; že pre to musí sa lúčiť od stolca krásneho, ministerského, ponevác žiadnej dôvery nemal vraj u kráľa, akú vláda mať musí.

Ešte len to môhol spomenúť, že nielen pred kráľom, ale ani u ľudu nemal potrebnej dôvery, ani on, ani jeho páni liberálni ablegáti. Či azda zaslúžia dôveru tí naši páni otcovia vlasti, ktorí ani písmo svoje nezadržali, alebo na prosbu tisícich občanov ani uhom nekyvli? — Či to neni komédia, keď sa pred kráľom tvrdilo, že si „civilné párenie“ žiada ľud, a pred ľuďom zase hovorilo sa, že nové tie zákony, žiada si kráľ?

No môže byť Wekerle spokojný so svojím *vítazstvom*.

My mu to nezávidíme. Veď veru nemôže byť väčšieho zahaňbenia pre takého generála, ktorý vojnu vyhral, ako to, keď mu na miesto zlatého križa na prse, **obšit** dajú do ruky.

A predsa je ešte smelý ten pán bývalý predseda ministerstva. On vo svojom žalostnom lúčení opovážil sa svojím verným mamelukom povedať, že i na budúce, tá istá zástava bude viať v Uhorsku, pre ktorú on dostal obšit; že tie isté zásady musia panovať i budúce, ktoré zásady on zastupoval. A páni mameluci čerstvo éljenuovali a rukama plieskali na tieto slová svojho bývalého generála.

Pánom ablegátom sa nečudujme na túto smelosť; oni by aj *satanášovi* ochotne plieskali rukama, keď by im z ministerského stolca rečnil a masné hrnce im ukazoval. Ale pánu Wekerlemu, ako takému múdreému a zkusenému pánkovi, sa veru už veľmi čudujeme nad jeho ostatňou piesňou.

Teda i budúce tie isté zásady majú panovať u nás, ktoré pán Wekerle na svojej „krvavej“ zástave vláčil? Veď je toto tvrdenie, v istej miere, urážanie kráľa a spieranie sa proti vôli kráľovej! Azda len každý človek v Uhorsku vie, že kráľ prepustil zo služby pána Wekerlu, pre tie *zásady*, ktoré vláda zastupovala?

Nie; jest jedon pán, ktorý je ináč presvedčený. Jest jedon pán, ktorý tvrdiť chce, že sa zásady a zástava pána Wekerlu veľmi ľúbila pánu kráľovi; že prepustil kráľ celé ministerium, *nie pre zásady* a zástavu, ale *azda pre tvár a líčka* pánov ministrov!

Nuž, žeby náš kráľ, nie pre zásady a politiku, ale pre líčka, alebo pre oči ministrov bol dal ministerstvu obšit, to môže pán Wekerle

verif, ale my to neveríme. Keď by sa zástava pána Wekerlu bola páčila kráľovi, zaiste nebol by dostal Wekerle lístok *na cestu*.

A predsa pán Wekerle v ostatnej svojej lamentácii, tie zásady odporúča a bráni, pre ktoré vypadnul z ministerského stolca, a pán Csáky, ako i ostatní páni liberálni ablegáti mu za to hlučné „éljen“ kričali. To isté opakujú páni liberáli, čo v juniuši vykonali.

V juniuši už mal Wekerle tiež obšit hotový; ale páni mameľuci nechceli druhého generála, ktorého im kráľ odporúčal: nechceli za ministra prijať gr. Kuen-Hédervaryho, ale len pána Wekerleho. Tento kúsok sa im podaril, a kráľ prinútený bol prepusteného Wekerlu, zas na čelo vlády postaviť. Toto sa stalo pred pol rokom, v juniusi. Od toho času kráľ mal ťažké srdco na vládu, ktorú mu páni liberáli nanútili, nemal ku ministrom žiadnej dôvery a preto i nové zákony tak neskoro podpísal, aby pán Wekerle zbadal, že môže batôžek svoj sobrat a ist si inde službu hľadať.

No pánom ministrom nepáčilo sa, dobrú službu opustiť; ale keď videli, že srdco kráľové vždy viac a viac oproti Wekerlemu chladne, za službu zaľakovali, čo kráľ i ochotne prijal. Dostal teda Wekerle obšit *po druhý ráz* a dost smelý je tvrdiť, že zásady jeho i na budúce musia sa zachovať; azda si myslí, že s pomocou pánov ablegátov podári sa mu zas pred kráľom preukázať, že v Uhorsku len Wekerle môže viesť veci v poriadku.

No nemyslíme, že by náš kráľ len to učinil, čo mu liberálna stránka pánov ablegátov nanúti. Veď teraz na audienciu (poradu) volal nielen pánov z vládnej stránky, ale i zo stránky opposície, ako Apponyiho, Zichyho a iných. Pravdaže to mrzí pánov liberálov, keď kráľ mienku počúva i od iných stránok; mrzí to tiež veľmi vládnu stránku, že tých 30 ablegátov, ktorí pre civilné manželstvo vládu opustili, nechcú sa ku vláde vrátiť, následkom čoho vládna strana len malú väčšinu hlasov má na sneme; tak tiež i to mrzí pánov mameľukov, že tie nové zákony nedajú sa tak ľahko previesť a voličia po okresoch škaredo že privitali svojích ablegátov.

Áno cítia ti páni svobodári, kam Uhorsko zaviedli; cítia, že im ide *o kožu*, a preto teraz už pokoj chcú mať; zazlievajú kňazstvu, že im nepomáha a že darmo ľud búri; čihajú na kňazov, ktorí „Krestana“ čítajú, ale toho *debrecinčana*, ktorý tú urážlivú nôtu dal zahrať, toho ešte nevyňuchali.

Ano, teraz už kňazi majú pomáhať pánom ablegátom, keď vidia, že sa ľud prebúdzá a od rozdrápanej, krvavej zástavy liberálnej sa od-

vracia. Možno, že sa najdú takí Judáši medzi kňazstvom, ale moc ich nebude, lebo takých **Judášov** ľud dobrý katolícky *všade opovrhne*.

Tak jest, ľud katolícky prebudil sa, nesadne viac na lep pánom svobodákom, kultúrákom a židákom. Na lep len sprostých hýľov, lapajú; my ale chceme byť svobodní voličia a nie hlúpe hýly. Nech strašia nás s novými voľbami. Páni ablegáti sa nás viac báť musia, ako my ich. Páni svobodári si myslia, že pri voľbách soslnejú a preto *už teraz o voľbách* počínajú vyprávať a porady vydržiavať.

Katolícki rodáci pozor! Nesedajte na lep kadejakým vetroplachom. Preukážte, že sa liberálni židia darmo pýšia, že vraj za pálené **i čerta z pekla** možno vyvolať za ablegáta. Ukážte, že nemajú pravdu tí darmožráci, ktorí o vašom smýšľaní tak podlo vyprávajú.

Do pekla s tou rozdrápanou, krvavou zástavou pána Wekerlu. Zástava táto sa nepáči nášmu kráľovi, preto dal obšit celému ministerstvu. Teraz vidíme, že kráľ náš, tie nové, nešťastné zákony, len s veľkou nechufou a po veľkom duševnom boji podpísal. Teraz vidíme, že kráľ len z nútenosti povolal Wekerleho na čelo vlády, ponevác páni ablegáti len Wekerlemu vernosť prisahali. Áno mnohí ablegáti preukázali, že k vôli mästných hrncov, všetko sú v stave vykonať. No my takýchto hrncolizačov viac voliť nebudeme, čo by sa nám akokoľvek usmievali a milšia nám je naša viera, naše občianske, slobodné právo, ako judášsky úsmev pánov ablegátov a smradlavé pálené užerákov.

Náš uhorský kráľ prepustil Wekerleho zo služby. Zástava Wekerleho — ako sám minister hovoril — jest krvavá. Nám krvavej zástavy netreba. Nech veje nám slobodno nová, čistá zástava **ľudovej stránky**.

Teraz vidíme, že celá sláva Wekerleho podobala sa nafúkanému mechúru. Mameľuci a židovské noviny mechúr nafúkali, kráľ doňho ihlou pichnúl a nafúkaný mechúr splasnul. Keby len Boh zachránil Uhorsko, aby sme miesto čistej zástavy nedostali zas dáky nafúkaný mechúr na čelo krajiny.

Preč s takýmto nafúkanými mechúrmí, preč s krvavými zástavami zpiatky do pekla. Nech nám slobodno veje, **nová, čistá zástava ľudovej stránky**.

Zvony naše hlasno znejú pánu Wekerlemu na pohreb. Neni nikoho, kto by za ním plakal. Len židia držia fakle pri jeho rakve.

Ľudomil.

POLITICKE CHYRY.

Prvá vlastovička. O víťazstve, o zdare, o slávnom víťazstve môžeme počet vydať. Vládna násilnosť zlomila sa poctivou vytrvalosťou ubohého ľudu. Chvála Bohu; v Levoči buchla, vláda náboženstvo prenasledujúca, buchol jej kandidát, a náš človek, kandidát to *ľudovej stránky kresťanskej* pán dr. Zelenyák zvíťazil. Dr. Zelenyák dostal o 253 hlasov viacej než jeho protivník. Požehnaný buď, mocný Bože! ktorý si ku víťazstvu priviedol našu spravodlivú vec; a buď požehnaný i ty dobrý ľudu! ktorý si verne vydržal pod nepoškvrnenou zástavou, ačkoľvek všemožne sa namáhali, aby tvojho muža zhodili. Skvelý znak politickej zrelosti si vydal o sebe týmto skutkom. Ejhľa horný kraj, nábožný dobrý ľud slovenský ukázal príklad celej krajine v politickom pohybe! Keď na uhorských krajoch priatelia našich zásad jedon za druhým popadali, vtedy slávni mešťania levočskí k víťazstvu priniesli našu zástavu! Prvý kandidát *ľudovej stránky* im prináleží, ktorý na vždy bude tvoríť ich slávu. My sa pred nepodvrátnymi voličiami levočského okresu až po zem kloníme, a spolu prosíme voličov po celej krajine, aby ten skvelý príklad v svojom čase všade sa ponáhľali nasledovať a ich oduševnenie všade im poistí víťazstvo.

Víťazstvo pána dr. Zelenyáka, víťazstvo levočských voličov, je i víťazstvom „*Kresťana*“; naši čitatelia sa môžu rozpomenúť, ako sme odporúčali kandidáta *ľudovej stránky*. Preto ty dobrý ľudu! nasleduj „*Kresťana*“ a víťazstvo i tebe všade bude poistené.

Nech žijú levočskí hodní voličia!!

Rozhoda. Kráľ 28-ho decembra ráno o 5 hodine 40 minútach prišiel do hlavného mesta. Už o 9 hodine 20 minútach dostavily sa osoby v záležitosti rozehody ku kráľovi povolané. Prvý sa dostavil ministerský predseda Wekerle, ktorý na krátko bol vyslúchaný. Za ním prišiel na výsluch veľko-váradský biskup kardinál Vavrínek Schlauch, ktorého však kráľ len po výsluchu kniežata primáša a kardinála Vaszaryho prijal. Vo výsluchu ďalej nasledovali Jozef Szlávy, Tibor Károlyi, Desider Bánffy, Desider Perczel, Teodor Andrassy, Mirón Román, a ešte mnohí iní z každej stránky, okrem neodvislej, lebo z tejto stránky kráľ nikoho ku sebe nepovolal. Všetci len na krátko boli vyslúchaní. Albert Apponyi z národnej stránky bol najdlhšie u kráľa; ako sa hovorí, mal byť poldruhej hodiny na výsluchu, čo ovšem každému napadlo. Avšak nečo určitého sa nerozhodlo. Po predku nedá sa povedať ako sa skončí včulajšia kríza. Zo všetkého ale predsa možno toľko zatvárať, že Jeho Veličenstvo neni spokojný so včulajším krajinským poriadkom. Darmo sa slobodomyselná stránka vystatuje, že takto alebo takto nepopustí, že len takú vládu chce podporovať, ktorá bude zas utvorená len zo slobodomyselných prívržencov, zdá sa ale, že sa im i po druhý kráľ nepodári, ako v minulé leto, keď kráľa skoro prinútili, aby zas prijal už raz prepustenú vládu Wekerleho. Ovšem kráľ by dobre urobil, keď by vzal korbáč a týchto politických farizejov, ako náš Spasiteľ oných tých židovských z jeruzalemského chrámu vypudil, tak i týchto z vladárenia vyprašil.

Jeho Veličenstvo kráľ 1-ho januára odcestoval do Viedne a až 3-ho januára navrátil sa do Budapešte; keď tieto riadky píšeme; ešte nič istého nebolo rozhodnuto.

Naše štátne pravotárstvo od jedného času vzalo si za zvláštnu úlohu prenasledovať katolícke časopisy. Tak v lete dostal »Herkó Páter«, katolícky to vtipný časopis tlačovú pravotu; za ním »Dunántúli lap«; pre cirkevnopolitické články »Magyar Állam«; najnovšie zas dostal tlačovú pravotu »A katolikus Magyar Néplap« tento starší brat »Kresťana«. Štátne pravotárstvo sa domnieva, že snád takto bude môcť potlačiť katolíckeho ducha, lež sa veľmi mylí. — A kdeže bolo to štátne pravotárstvo vtedy, keď pred potvrdením cirkevnopolitických návrhov vládne a vôbec liberálne noviny o korune tak neslušno sa vyjadrovaly? Či je to už iné?

Krajinský snem.

V Budapešti 28. decembra 1894.

Dnes prišli ministri do snemovne, aby zažakovali, to jest, aby oznámili že ich zažakovanie Jeho Veličenstvo už prijal. V mračnom čase složil Wekerle a jeho spoločníci vládu. Mnohí zvedavo hľadeli na neho, aby vyskúmali výraz tvári jeho; on ale vážne a ticho sa držal; Szilágyi bol žltý a spúrny; na ostatných ministroch nebolo poznať žiadnej premeny.

Snemovňa sotva bola do polovice plná; lebo mnohí ablegáti išli domov na sviatky; ale istú slávnosť nedá sa jej odopreť. Asi sedemdesiat ablegátov zo slobodomyselnej stránky a tiež toľko asi s oprotivnej stránky bolo prítomných; medzi nimi najviacej bolo vodcov. Z Tiszovskej rodiny jedine Koloman bol prítomný, ostatní Tiszovci neprišli.

Najsamprv museli rokovať o záležitosti Mikuláša Kúna, ktorého jedon hlavný slúžny odsúdil na dva zlaté pokuty, alebo na dvanásť hodín do väzenia, bez toho, že by bol od snemovne pýtal, aby ho vydali. Pre túto urážku lavica sa veľmi rozpálila na toľko, že hu Bánffy a Wekerle museli utíšiť. Potom vstal ministerský predseda Wekerle a riekol takto: „Ponevác, bohužiaľ, sme sa presvedčili, že koruna nemá k nám dôvery v takej miere, ako sa to požaduje, aby sme záležitosti zadarne mohli viesť, zvláštne vo včulajších pomeroch, preto sme zažakovali. Jeho Veličenstvo ráčil i prijať naše zažakovanie a nás poveriť, aby sme ďalej vedli úrad, pokým bude iná vláda.“

Táto reč netrvala dlhšie než dve minuty; jasná bola; mnoho povedala, ale i málo. Mnoho, lebo vyjadřila buchnutie vlády a kráľovsku nedôveru; málo rekla, lebo neobjasnila politické príčiny nedôvery. Ministerský predseda si potom sadol s tým odhodlaným úmyslom, že viac nepovie. Lež mnohí v snemovni s touto krátkou rečou nevedeli sa uspokojiť a preto mnohí rečnili vstali a vypytovali sa, dráždiac všemožne

ministerského predsedu, aby nečo vyjavil, ale všetko darmo, viac nič nepovedal.

Karol Eötvös nepríležitoste vychvaľoval zaďakovavšú vládu a budúcej sa vyhrážal, jestli že sa opováží v cirkevnej politike nečo popustiť. Gabriel Ugron na rozlučno posúdzoval bývalú vládu veľmi ostro; prečo mu vládna stránka ustavične oproti kričala.

Potom vstal Albert Apponyi a celkom na krátko poznamenal, že je to ovšem mimoriadna vec, keď zastupujúca vláda nechce objasniť príčiny, ktoré ju prinútili, zaďakovať. Julo Szapáry rečnil o utvorení budúcej vlády. Ešte raz prehovoril ministerský predseda, obsahom jeho reči na krátko bolo to, že obsírenejšie objasniť, prečo vláda odstúpiť musela, odoprel; a s týmto beh vlády Wekerlovej bol dokončený.

Vo vyšom dome zasadnutie sa počalo o 1 hodine odpoľudňá a netrvalo ďalej než za tri minuty. Veľmoži vládnej stránky dostavili sa v peknom počte, aby vláde úctu naposledy preukázali; Ferdinánd Zichy a niekoľko jeho privržencov len preto prišli, aby kontrolovali. Z biskupov ani jeden neprišol. Wekerle ešte ráz, oznámil, že vláda zaďakovala, čo vzali do zápisnice. Ponevác kňaza tam nebolo, na ten krátky obrad posmešne povedali, že to civilný pohrab bol.

Prečo chudobnieme.

(Dokončenie.)

b) Žaláre pre dlžníkov, ktorýchžto zavedenie, popredku vieme, Karol Eötvös, Ottó Herman, Julo Horváth, gróf Gabriel Károlyi a ostatní liberálni vlastiotcovia ohnivo budú odopierať, — znova treba zaviesť, aby židom prešla chuť častejším úpadkom (konkurs) stať sa millionármi.

c) Ohľadom predaju tovarných článkov na základe doneseného úsudku priemyslových spolkov a stoličných hospodárskych spolkov najmenšiu predavačnú koľkosť, podľa vlastnosti ich ceny ale zákonné najmenšie a najväčšie ceny treba určiť, zvláštne na priemyslové články, aby nikto iného v predaji a kúpe falošnou mierou, falošnými peniazmi, alebo zlým tovarom nemôhol ošudiť.

A konečne

d) všetek kresťansko-katolícky to jest rimsko a grécko katolícky cirkevný majatok treba sústreďniť (centralizovať) v kole jedného „kresťansko-katolíckého pozemkového uverného ústavu, ktorý sa na skutku postaviť pod kontrolstvom a dozorstvom katolíckej samospravy

(autonomie), aby naši horliví kresťansko-katolícki roľníci jednoverci boli vytrhnutí z pazúrov židovských úžerníkov. Ba takýmto spôsobom na veky znivočíme žiadosť Otta Hermana a jeho kamarátov, ktorí majú mravy panamánske a dichtia po masných kúskoch, aby sa mohli kedysi deliť na našom cirkevnom majatku, ponevác vtedy každý kresťan katolík tejto vlasti, ku jej obrane ako jedon muž povstane. Podľa nauky katolíckej cirkve svätej Boh v trefom prikázaní prikazuje „aby sme deň Pána, to jest nedelu svätili, alebo, aby sme sa služebných prác zdržovali a božskými vecami zaoberali.“

Ďalej podľa nauky kresťansko-katolíckej cirkve svätej nie len tí hrešia, ktorí zapovedenú prácu sami vykonávajú, lež „i tí, ktorí od svojich podriadených, služebníkov, nádenníkov, alebo remeseľníkov takéto práce okrem potreby požadujú, alebo skrže nich ju dajú vykonávať,“ ponevác Boh praví: „Nech odpočíva tvoja služka a tvoj sluha (v ten deň), ako i ty.“ (Mojž. V. 5. 14).

Ale my kresťania katolíci máme nie len nedele svätých, lež i sviatky cirkve svätej.

Medzitým či popri „slobodnej konkurencii neutrpíme-li veľké škody a naším nepriateľom neprepustíme-li veľké výhody, keď podľa prikazov cirkve i sviatky zasvätime, naši konkurenti ale i v tieto dni dajú robiť? My katolíci každoročne aspoň o 15 dní viacej musíme prestávku robiť, nežli inonáboženský priemyselníci, následkom čeho práca a súbežná mohútnosť oných je o tolko väčšia.

Jestli že tedy nechceme klesnúť za sluhov protestantov a židov, musíme poisťováce zákony učinlivo požadovať. Obzvláštne však zákonom treba učiniť prísne zasvätenie nediel a sviatkov. Hlavne:

a) za jakúkoľvek prácu v nedele a sviatky vykonávanú aspoň dvojnásobna zákonná najmenšia mzda by sa mala platiť.

b) Každý priemysel aspoň 1000 korún štátnej a 2000 korún obecnej dane musí platiť za jednu každú hodinu, jestli je obchod v nedeľu a sviatkov ctvorený.

Vtedy nezadlho vonkoncom by prestala všeliká práca v nedeľu a sviatkov a konkurencia našej doby až do zbláznenia povýšená stranivá chudobnejších nečinila nemožným zasvätenie nediel a sviatkov.

VI.

V I, II, III a IV. punkte prednesené príčiny vo veľkej miere zapríčiňujú síce naše ochudobnenie, ale v týchto ešte každá príčina nášeho ochudobnenia neni vyčrpaná. Ba čo viac ani tá najhlavnejšia, tá najzávažnejšia neni

spomenutá. Ponevác tá najhlavnejšia príčina hmotného zoslabenia kresťanského katolíctva spočíva v našej štátnej a obecnej daňovej sústave. Náš daňový poriadok je veľmi chybný; najväčšou jeho chybou je, že prácu, dorábanie obťažuje, tedy usilovnosť zarazuje.

Pokým naše dane prácu, dorábanie budú obťažovať, miesto toho, že by majatok a kúpectvo obťažovali, ktoré včul docela sú v židovských rukách: dotiaľ neúfajme že sa naša poloha obráti na lepšie, ponevác keď i skrze vytrvalú usilovnosť a sporivosť veľmi mnoho možno získať, naše ochudobnenie možno tíšiť, ale mu vyhnúť nie!

Jednou najprvšou podmienkou, aby sa poloha kresťanov katolíkov na lepšie obrátila je zotrenie včulajšieho poplatkového poriadku a utvorenie takej daňovej sústavy, ktorá obchod a veľký majatok, ale zvláštne pohyblivý kapitál obťažá a všelikú cestu vydrieť sa z pod bremena dane prekazí:

Alebo či nemusia dorábáče triedy pod nátlakom zásady „slobodnej konkurencie“ nevyhnutne ochudobneť, keď dane skoro výlučne dorábáče triedy obťažujú, kdežto ostatné triedy tak rečeno sú oslobodené od dane, alebo aspoň nepomerne veľmi vlašno im je daň naložená?

V tomto ohľade mali by sa čo najnáhlejšie poriadky spraviť a jedine čím skoršie do života uvedenie týchto zákonných prostriedkov môhlo by naše náhle ochudobnenie zastaviť.

Avšak nie len v tom väzia príčiny nášeho ochudobnenia, že naše zákony sú v tuhej oprotive s naukami kresťansko-katolíckej cirkve, lež i v tej veľkej nedbalosti, lahostajnosti, ktorá v tomto ohľade obťažuje katolícke spoločenstvo.

Úlohou spoločnosti by bolo starať sa o to, aby sme vlastných našich ľudí napomáhali, podporovali, a nie u cudzých si obstarali, čeho máme zapotreby. Na tom by mala byť, aby si katolícka spoločnosť svoje potrebnosti u katolíkov kupovala. Miesto vzdychania treba by bolo i účinnivo nečo robiť. Ale my katolíci sme opravdiví hlupáci; neni toľko súcosti k životu u nás, než v jednom 6 ročnom židovskom papľuchovi. Nie že by sme sa spolu chytili a jeden druhého podporovali, lež sme závistliví, keď musíme patriť, že sa niektorý z nás zmáha a radnej napomáhame žida a inoverca, než katolíka. Všade tak robíme, ako s katolíckymi tlačiarňami; vyhybáme, opúšťame katolícke podujatia. Pohľadnime len vonkoncom plody katolíckej pisemnosti: kdeže dávajú tlačíť tieto. Spolok sväto Štefanský v Atheneume, v Pallasi, u spoločnosti Franklinovej dáva robiť, a veru všetky tri spoločnosti sú v židovských a slobodomurárskych rukách, lež ako chýr ide,

riaditelia spolku že dostávajú podiely od týchto pochybných tlačiarň a preto len tam nosia peniaze katolíckých údov, ktoré ročite viacej učinia než 40 tisíc zlatých. A ešte mnoho by sa dalo aj iného písať v tomto ohľade. Reči a ustanovenia budapešťanského katolíckeho veľkého shromaždenia tiež z tlačiarne Atheneuma vyšly.— Premnohé katolícke podujatia také tlačiarne podporujú, z ktorých ani jedna neni katolícka. A tak sme vo všetkom. Nepodporujeme sa jeden druhého. Radnej ideme k nášmu nepriateľovi, než k našim priateľom. To je hrozný hriech katolíckej spoločnosti a po takýchto vecách nedivme sa, že katolíctvo chudobnie.

Musíme založiť „*krajinský kresťanský katolícky ochranný spolok*“, ktoréhožto údom má byť každý kresťan katolík a ktorý by si vytkol za hlavný cieľ, aby kresťanský katolícky ľud našej vlasti ku podpore svojich jedovercov oduševnene povzbudzoval a katolícke peniaze ale v katolíckom spoločenstve zachoval.

Tí kresťania katolíci, ktorí iným dávajú prácu, predovšetkým vo svojich dielňach majú katolíkov upotrebovať, ako to tlačiareň „Sväteho Gerharda“ už aj robí.

Medzi úlohy ochranného spolku prináležalo by spravodlivé a slušné záujmy dávajúcich prácu a robotníkov vo všetkých okolichnostach na zreteli mať, brániť a stránky pre ochranu ich záujmov a súce pobočné spolky shromažďovať, ponevác len spojenou silou môžeme zvíťaziť.

Nech si to rozvažia kresťanské katolícke spravujúce kruhy našej vlasti, že my si musíme tu na tejto zemi nebo zaslúžiť; ale ak mnohých ženie na chodník hriechu bieda núdza.

Odstráňme tedy biedu a jej príčiny, ktoré k nášemu ochudobneniu vedú. S týmto nevypočítateľne viacej duší zachovajú pre nebo, než včul tí najhorlivejší hlasatelia viery.

Hore sa tedy katolíci! podoprime naše plecá, spojme naše sily, naše záujmy učinme spoločným záujmom a predovšetkým vespolek sa podporujme!

Ktoré sú povinnosti človeka, ako človeka a človeka, čo katolíka?

Predniesol Martin Pazúrik v ružomberskom kat. kruhu dňa 14-ho októbra 1894.

(Pokračovanie).

Je to ozaj podivu hodná vec, že takýchto húb najviac sa plodí v Budapešti, tam vám vedia umelecký tieto plodiny jedovate produkovať. Polievajú ich — aby lepšie rástly — priazňou liberálnych pánov a príspevkami

bohatých patriotov — bankárov. Polievajú ich rosou jedu svobodozvednárstva a svobodomyseľnosťou štátu. A štát na miesto toho, aby tieto plodiny vykynožil, on ich ešte viac rozplemeňuje. Ach jaký je nekonsekventný! Chce, aby mal mnoho ľudstva, a hľa on sám je ľudstva vrahom v ohľade mravnom! Štát chce vychovať samých mudrcov, ale o vieru sa moc nestará. Chceli by tí mudrci novovekí, predovšetkým našich učiteľov zapliesť do saku nevery a slobodomyselnosti. Keď týchto majú získaných, víťazstvo je jejích.

Tak sa zdá, že štát chce mať učiteľov všetkých liberálnych, lebo prečo-že lepšie nedohliada na svoj vlastný orgán, noviny: „Néptanítok Lapja“ v ktorých na strane 306, v čísle 35 tohoto ročníka sa indifferentismus — ľahostajnosť vo viere odporúča. Článok viery našej, že je samospasiteľná, sa v posmech vystavuje. — Ale česť našim učiteľom, že oni túto jedovatú hubu — taký článok — neužívajú, nečítajú. Lepšie by ale urobili, keby tieto noviny nazpät poslali, kedykoľvek taká jedovatá huba sa v nich objaví, týmto spôsobom by len vyznanie svojho katolíckeho smýšľania preukázali!

Katolík má povinnosti i oproti Cirkvi.

Cirkev je našou starostlivou matkou, my máme byť jej poslušnými, uctivými dieťkami. Zvláštne poslušnosťou oproti jej nariadeniam máme zachovávať, ale i všetko to, čo ona k dobrému človečenstva ustanovuje, všemožne schvaľovať. Čo Cirkev svätá schvaľuje, musíme i my odobriť.

Cirkev ale nič na tolko neschvaľuje, ako sv. Missie — tedy i my si ich musíme vážiť. Missie sú najvýdatnejším prostriedkom k napraveniu mravov. Kto neverí, nech zkusí!

Čo je slnko — čo je tichý dážď prírode, to sú Missie katolíckovi. Slnko svieti, zohrieva — dážď ovlažuje, zúrodňuje. Missie sú slnkom, ktoré už nejedného vo tme hriechu pohrúženého osvietilo, — nejedného mrazom indifferentismu obareného rozohrialo; sú dážďom, ktorý už nejedno páľčivosťou hriechu vyschnuté srdce ľudské zúrodnil vlahou milosti Božej! Ó, jak žehnajú k Bohu obrátené duše kresťanské tie okamženia sv. Missij, v ktorých seba poznaly — svedomie svoje uspokojujú s Bohom sa smerily!

Nektorí sú tej mienky, že sv. Missie auktoritu podryvajú temu kňazovi, ktorý ich vydržiava. To je ale neni pravda. To je fortieľ nepriateľa našich duší, ktorý nemôže snieť, keď vidí, ako duše podvodom jeho zklamane idú svetlu v ústrety; nemôže snieť, keď vidí, že kresťania zanechávajú prápor jeho, a postavujú sa pod zástavu Kríža svätého. Ba práve

na opak — auktorita kňaza skrze Missie neklesá, lež rastie. Dajme však tomu, že by vernosť kňaza skrze Missie nečo i utrpela — pýtam sa, či tá auktorita jeho ozaj viacej má ceny, ako tisíc duší, drahou krvou Kristovou vykúpených, ktoré sú opatere jeho sverené?! Nech moja auktorita klesne bárs i na ten najnižší stupeň opovrzenia, keď len Boh skrze to je oslávený, ľudia z blúdu na pravú cestu privedení!

Medzitým nesmieme posudzovať druhých nespravodlivo. Missie nemôžu byť všade v jednom roku vydržiavané, — sú ony prostriedkom k napraveniu mravov neobyčajným; preto sa musíme s týmto prostriedkom najprv obznámiť, spriatelíť. Čo je nie obyčajného, kutemu sa ľudia s jakousi váhavosťou, ostýchaním priberajú, bez toho, aby týmto prostriedkom pohrdali. Túto pravdu nám dosvedčuje chýrečný lazarista, Alojs Frečka narodený 1821 v Dióš-Jenó v novohradskej stolici, kde otec jeho bol učiteľom. Ako mladík vstúpil čo klierik do seminára dioecesy pätikostolskej. Za kňaza vysvätený horlivo účinkoval vo vinici Pánovej, na tolko, že ho pán biskup klierikom za špirituála t. j. duchovného správcu ustanovil. Vo svojej veľkej horlivosti mrzel sa, keď počul, že sa niekde Missie vydržiavajú. „Nuž, či my svetskí kňazi — hovorieval on — nie sme dostatoční k tomu, aby sme náš ľud na pravej ceste udržali?“ Takto hľa smýšľal jeden najhorlivejší kňaz dioecese. Keď ale osobne poznal Missionárov a videl neobyčajný sv. Missij výsledok, celkom inšie smýšľať začal — nemal pomeškania — sám sa stal Missionárom.

Ó jak mnoho dobrého sv. Missie pôsobia! Pýtajte sa len, bratia moji, tých pánov farárov, ktorí v tomto okrese sv. Missie už vydržiavali a tých veriacích, ktorí na nich účasť brali, čo vám oni povedia? Slzy v očiach, jakožto výjav vďačného srdca ešte i teraz zbadáte pri nich, keby vám celý výsledok sv. Missij vyzprávaf chceli! Preto sv. Cirkev vie, čo robí, keď tak vrele sv. Missie odporúča; a horlivý katolík vie, čo robí, keď na sv. Missiach účasť bere.

Povinnosťou našou tedy je: všetko, čo Cirkev ustanovuje schvaľovať a všetko, čo ona neschvaľuje, zatracovať; v pochybnosťach ale ku Nej sa obracať. Nám katolíkom to za zle majú, že my závisíme od Ríma vo veciach viery a mravnosti, ako čo by nevedeli, že tam v Ríme je námestník Kristov, tam je hlava Cirkve, tam je nezklamný viery našej samospasiteľnej strážca.

(Pokračovanie nasleduje.)

Chinsko-japonský pokoj.

Tak sa zdá, že chinsko-japonská vojna, ktorá nám už niektoré prekvapenia pripravila, ešte podržuje pre nás niekoľko prekvapení, a že tieto majú takú povahu, že môžu keď i nie celú Európou, aspoň tie mocnosti zaujímať, ktoré majú tam na najkrajnejšom východe osady. Podľa jednej zprávy zo Sanghaia, prvou podmienkou pokoja medzi Chinskom a Japonskom sa uzavreť majúceho bola by táto: úzky sväzok medzi Chinou a Japonom proti európskym mocnostiam. A pretože túto prvú podmienku by musely aj iné podmienky nasledovať, podľa ktorých chinské vojsko a námorníctvo musely byť reorganizované skrze Japonsko, vtedy i Európa by prestala nad týmto sa usmievať!

Keď by Japonci započali vzdelávať a zvláštne upravovať po vojenský Chinu, môžeme si predstaviť, ak strašné množstvo by to bolo týchto žltých ľudí. Ci európske mocnosti snáď sa nazdávajú, že by ešte bol prostriedok tomuto množstvu sa protivíť zvláštne v Asii? A snáď nezadlho sa narodí v Japonsku taký štátny muž, ktorý povie: „Asia je Asiatov.“ Potom uvidíme, koľko vážia na brehoch Gangesa, práve tak na brehoch Mékongu, a tiež i na brehoch Amura tie chýrečne civilizátorné práva Európy.

Tento chýr je tak vážny, že v prvom okamžení človek sotva by chcel uveriť. Lež zpravy zo Sanghaia sú vôbec dôkladné a človek je skôr náchylný si myslieť, že víťazstvo Japoncov opojilo, ktorí všemožne sa usilujú svoju prevahu vystaviť na Čine, a vymysleli si, jakožto najlepší prostriedok, čínčanom reknúť: „Dolu s bielymi (ľuďmi)! čo vždy má svoj účinok u tých, ktorí nie sú bieli. Jestli že je to pravda, vtedy múdri japonci dokázali sa byť nemúdrymi. Nezadlho by uvideli, s jakou ľahkosťou európska diplomacia našla by príčinu zakročiť, a jak jednomyseľne európske mocnosti by za dobre uznali, že sa vo vojne vo východnej Asii zakročiť musí.

A krásne japonské plány ľahko by sa rozptílily do povetria, ako dym, a nič by z nich nezostalo. Ejhľa tak pochodili tí, ktorí si mysleli, že japonci predstavujú pokrok západnej civilizácie.

Poníženosť a Pýcha.

*V prekrásnej zahrade
Spolu sa shľadaly*

*A jedna pri druhej
Bez slova kráčaly.*

*Na Poníženosťi
Skromná modrá šata :
Ale Pýcha celá
Blyští sa od zlata.*

*Prvá zdvihne svoje
Láskyplné zraky :
Druhá hľadá na ňu
Z vysoka a z dialky.*

*Tak došly k jazeru,
K prehlbokej vode,
Po k'orej by mohly
Plávať bár aj lode.*

*A jazero toto
Jakby očarené :
S rybami je skoro
Celkom naplnené.*

*Jeden starček svoj sak
Do vody ponorí
A o chvíľu vľúdny
Hlaholom hovorí :*

*„Pomôžte mi tahať
Sak môj dobré devy :
Lebo sám nevládzem,
Tak je obťažný.“*

*Poníženosť tedáž
Ku pomoci spiecha :
Pýcha odvrátať sa
Preč oboch tam nechá.*

*A výnduc si hrdo
Do poľa šivého :
Shliadla tam človeka
Pohľadu divého.*

*„Zvliekaj šaty! ináč
Tebe navždy beda :
Ruka moja ďalej
Pokročiť ti nedá.“*

*Takto Pýcha predtým
Zlatom sa blyštiaca :
Zostala tam v handrách
Od haňby horiaca.*

*Poniženost ale
Keď už vykonala,
Dielo lásky a tak
Ďalej sa chystala.*

*Od starčeka tieto
Sladké slová čuje,
S ktorými on dobrej
Dievčine ďakuje:*

*„Zdravstvuj, dcérko! nech sa
Ti vždy dobre vodí,
Anjel šťastia s tebou
Neprestajne chodí!*

*Prijmi na pamiatku
Tento prsteň zlatý:
Dobrý skutok nikdy
Neni bez odplaty.“*

*Tak to bolo, je a
Bude na tej zemi:
Kto sa ponižuje,
Bude povýšený.*

K.

Čiň dobre a nepýtaj sa komu?

— Jedna dejepisná príhoda. —

V jeden dáždívý deň zavítal otrhaný žiak do dielne jedného šustra v Toledě (Španielsko).

»Dobré ráno, pán majster! Pozrite len na moje čižmy! Čo myslíte, je-li možno ešte v nich v tomto blate brodiť?

»Vaše čižmy sú opravdu zlé,« pravil šuster, »ved vám prsty vyzerajú, ako keď by ste bosý bol.«

»Vezmite mi tedy mieru a urobte mi nové.«

»Dobre, jaknáhle budem mať čas.«

»A kedyže môžem pre ne prísť?«

»O tri dni!«

»Dobre!«

O tri dni dostavil sa náležite náš priateľ žiak u šustra. Čižmy boli hotové, a keď ich oprobával, riekol:

»Jako by na mňa uliaté boli, pán majster? Tisíc vďakov vám za ne! Zaplatím vám za ne, keď budem arcibiskupom v Toledě.«

»To je dlhý čas!« odpovedal mu šuster usmievave; predsa nie len s peniazmi má sa dobre činiť; podržte si tie čižmy, darujem vám ich; len nech to bude na posledí!«

Že ten chudobný žiak plný radosti a vďaky na protí tomu šlechtnému dobrodincovi opustil dielnu, môžeme si myslieť.

Roky uplynuly. Šuster sa zostarel, a pretože s robotou to už nechcelo nijako dobre ísť, musel sa biedne živoríť.

Jedného rana dostavil sa v tej starej šusterskej dielne jeden kanoník, ktorý na rozkaz kardinála arcibiskupa toledánskeho toho šustra pozval, aby ho nasledoval do arcibiskupského paláca.

Šuster, keď očul meno arcibiskupa, nafakal sa a sotva dal sa pohnúť, aby na pozvanie kanonikovo išol.

Predsa tento ho nahovoril, a takto obidva opustili dielnu a išli do arcibiskupského paláca.

Arcibiskup prijal šustra čo najsrdečnejšie a riekol k neuu:

»Poďte, môj milý pán majster, a nechajte sa naj-sámprv na znak mojej vďaky, objať, a potom mám vám moju starú dlžobu zaplatiť.«

Plný zadivenia na tou veľikou priazňou, ktorú mu arcibiskup preukazoval, šuster sotvá môhol jedno slovo porozumieť z toho, čo mu kardinál arcibiskup hovoril; ale tento ďalej pokračoval:

»Pred mnoho rokmi som vám slúbil, že keď budem arcibiskupom toledánskym, že vám zaplatím tie čižmy, ktoré ste mi urobil. Vy ste mi síce tiež vo vašej добрote daroval; predsa žiadam vašu kresťanskú veľkodušnosť odmeniť.«

A keď toto povedal, vzal jedon mešec a oddal ho šustrovi reknúc: »Tu máte peniaze za tie čižmy.« (Mešec obsahoval asi 50 uncij zlata v cene 2000 zlatých.)

»Včul« ďalej pokračoval arcibiskup »vyproste si nejakú milosť, jakákoľvek by to bola. Jestli je v mojej moci, vám ju vyplniť, máte ju dostať, jestli že ale nestojí v mojej moci, tak obrátim sa na kráľovský dvor, a vy ju bezpochyby od kráľa obdržíte.

So slzavými očami odpovedal šuster: »Oj Pane, sotva sa opovažujem mojím očám veriť. Ten súčet peňazí, ktorú mi vaša Eminencia dala je dostatočný pre môj život, ktorý mi ešte pozostáva. Len jednu prosbu by som ešte mal: po mojej smrti ráčte sa zaujať za moje dve dcéry, ktoré sú ešte veľmi mladé.«

»Vaša žiadosť musí sa vyplniť!«

»Pán Boh vás požehnaj za to, Pane!«

A arcibiskup zadržal slovo. Založil jedon ústav v Toledě pre zemánske dievčence, o ktorom sa v spisoch sv. Terezie spomienka činiť, a ktoréhožto prvými chovanicami boli dcéry toho šustra, a ktoré arcibiskup do zemánskeho stavu dal povýšiť.

Ten ústav pre zemánske slečny ešte po dnešný deň jestvuje.

Ten chudobný žiak, o ktorom v tejto rozprávke je reč a ktorý dovedol to až za arcibiskupa toledánskeho, je ten po celom Španielsku chýrny kardinál Silicno.

Čiň tedy dobre a nepýtaj sa komu? *Krivánsky.*

— **Kráľ v Budapešti.** Dnes ráno kráľ ešte včšie vstal než obyčajne. Už o štyroch hodinách jeho okná boli osvetlené. O piatej hodine už sniedal, o šiestej v dlhej pokrytej podsieni palácovej zahrady sa za štvrt hodinu prechádzal. Po prechádzke utiahol sa do pracovnej izby a dnes ani neposlúchal riadnu sv. omšu, lebo v palácovej kaplnke bolo veľmi zima. Bosniakov na stráži v poludni zamenil pionirský huf s muzikou 86 pluku. Dnes bola taká veľká zima, že muzikanti na palácovom dvore už pri druhom kúsku museli prestať. — V nedeľu kráľ išol do Viedne, odkiaľ sa vo stredu navrátil do Budapešte a tu ostane až do 13-ho januára. — Kráľ dovolil, aby tí, ktorí o novom roku kráľovskej rodine svoje blažené prania chcú

vyjadriť, na 1-ho januára 1895. pred poludním medzi 11 a 2 hodinami svoje mená na vystavený hárok v kráľovskom paláci naznačiť mohli. Hárky vo vyšom štvorhrane budinského paláca, v prvej izbe na prvom poschodí budú vyložené.

— **Kráľovna v Algiri.** Z Algiru sa píše: od 7-ho decembra je tu kráľovna Alžbeta. Neni je tu po prvý kráľ; už 1890. roku v mesiaci oktobri navštívila Algir, novejšie však v minulú jar na palube Miramara tiež blízko brehov Algira chodila. Kráľovna v úplnom inkognite sa zdržuje v Algiri pod menom grófy Hohenembs. Jej bydlisko zaujíma celé prvé poschodie hostinca Splendida. Z oken a terrasy tohoto hostinca ten najutešnejší výhľad sa otvára na krásny vidiek. Kráľovná po raninách chodievá sa prechádzať do opostených stromových radov mestského hájika, kde bez všetkej sprevádzky, huby a kvety sbierajúč až do mäsitých ranin sa prechádza. Po mäsitých raninách až do obeda sa zdržuje na terrasy hostincovej a vtedy je s ňou i jej sprevádzka. Sprevádzajú ju generál Berzeviczy prvý to podkonný stojník grófká Sztáray, dvorný radca Feifalik a jeho žena, slečna Henike, grecký učiteľ a šesť sluhov. Ačkoľvek v celom meste kráľovnú znajú, obyvateľstvo v ničom ju nemúti a podľa jej žiadostí ani tamejšie noviny sa nezoberajú s našou kráľovnou. I policii vyjadriť kráľovnú tú svoju žiadosť, aby ju nestrážili, jej kroky nesprevádzali ani verejne ani potajomky, lebo že je presvedčená, že v kruhu obyvateľstva, zo stránky ktoréhožto vždy len tú najväčšiu úctu obsiahla, nič sa jej stať nemôže; pravdaže policia vďaka povolila tejto žiadosti. Návštevy kráľovná vôbec neprijíma.

— **Smútok v kráľovskom dvore.** Za zomrelého siciliánskeho kráľa Františa II. náš kráľ narídiť dvaciaty dňový dvorný smútok. Dvorný smútok započnúc od 31. decembra cez desať dní bude hlboký, cez ostatných desať dní jednoduchý smútok bude.

— **Smrť Jozefa Romeisera.** Dôstojný pán Jozef Romeiser prepošť a farár to vo vnútornom meste v Budapešti zomrel náhlou smrťou 1-ho januára o 1/4 1 hodine v noci; ešte večer v posledný deň roku mal kázeň, a držal služby božie. O 10 hodine išol na odpočinok, ale nijako nemohol zaspať; poslali pre lekára, lež nebolo mu žiadnej pomoci, lebo nezadlho skončil. Nebohý bol učený kňaz slávny kazateľ; rovného ducha, a nie podvodný; preto mal aj veľkú vážnosť i u svetkých; zvláštne ale mladšie kňazstvo v Budapešti išlo za ním, jeho náhlady nasledovalo; jedným slovom on bol v Budapešti vodcom mladšieho kňazstva. S uprimným srdcom mnohí lutujú jeho náhlu smrť. Odpočinitie večné daj mu Pane!

— **Zemetrasenie v Srbsku.** Z Belgrádu sa telegrafuje, že v Jagodine od niekoľko dní každodenne zemetrasenie badajú.

— **Smrť neapolitánskeho kráľa.** Z Arku sa píše: Kráľ umrel v hostinci Arko, kam sa pred desiatimi dňami, keď prišla jeho manželka, z villy kráľ. arcikniežaťa Albrechta presťahoval. Chýr o smrti, ktorý sa po meste rýchlo rozišol, každého prekvapil, pretože z vonkajšku kráľa bolo by možno bývalo zatvárať, že sa mu zdravie dosť dobre popravilo. Mladší brat kráľa; kaserťanský gróf tiež úfal, že kráľ Františ úplne vyzdravie a preto pred niekoľko dní s dvoma svojimi dcérami aj odcestoval odtiaľ. Albrecht arciknieža mrtvolu zomrelého kráľa chcel vo svojej vile dať vystreť na rakev, lež na žiadosť vdovy od toho odstúpil. Mrtvolu kráľa Františa 30-ho decembra dr. Hübel hlavný lekár a dr. Kuntze cisársky radca zabalzamuju, a potom ju

prevezú do kostola sv. Anny. Pohrab bude 3-ho januára. Ten rakúsko-uhorský pluk, ktoréhožto nebožtik bol majiteľom, vyslanstvo bude zastupovať na pohrabe, i cudzozemské dvory pošlu svojich zastupiteľov na pohrab, Mária Immaculata kr. kňažná a kaserťanský gróf prišli do Arku. Na hostinci, kde kráľ umrel, na mestských budovách a na mnohých súkromných domoch čierne zástavy sa chvejú.

— **Vojenský kňazi na officierskom rozhlade.** Vojenský kňazi už od dávnejšieho času na officierskom rozhlade v obyčajnom všodňovom obleku sa dostavili, čo sa vojenským vrchnostám nelúbilo. Na vyšší návod vojsko doplnovace veliteľstvá včul vyzvali všetkých vojenských kňazov v rezerve, aby od týchto čas na officierskom rozhlade v predpísanom obleku, s vojenským kepeňom a klobúkom sa dostavili.

— **Samovražda dvoch zaľúbených.** 29-ho decembra dve mladé deti, jedného dvacaťročného žiaka a jedno päťnásťročného krásne malé dievča našli mŕtvých v ich bydle. Čo ich malo k tomuto osúdnemu kroku, nemožno vedieť; snáď vysvitne, keď ich listy otvorí, že aká opravdivá alebo len vymyslená prekážka bola ich blaženosti. Anton Bodai 20 ročný žiak na hudobnej akademii so svojím starším bratom, Eugenom Bodaim hlavnomestským dozorcem nad trhami spolu býval v úplnej opatere u kupeckého jednatela Františa Rosenfelda pod 3 číslom Széchenyiho námestia. Rosenfeld sám už od viac rokov je nemocný, ktorý z postele ani zostúpiť nemôhol z vlastnej sily. Jeho žena viacej chovancov mala na koste doma, — taktomôhli sa živiť. Mali jedno 15 ročné utešene krásne dievča: Jozefinu, s ktorou Anton Bodai veľmi často bol spolu. Tá mladici sa vespolek ľúbili, a rodičia Jozefiny nemali proti tomu ničeho, pretože Bodai bol milý mladý človek s dobrými spôsobami. 29-ho decembra večer Rosenfeldova žena bola zamesknaná s prádlom a mladí zaľúbenci sami ostali doma s nemocným Rosenfeldom. V jedárni pisali list, brat dievčata, Árpád Rosenfeld ešte sa ich opýtal, že čo píšu, na čo Bodai odpovedal, že píše otcovi do Pápy; spolu poprosil Árpáda Rosenfelda, aby išol ku jednému priateľovi s nejakým odkazom. Domácim to napadlo, že mladici sa neukazujú, ale pretože jedareň vedľa izby nemocného Rosenfelda a izba Bodajovcov pod bránou bola zavretá, mysleli si, že dievča i so starším jej bratom a Bodai išli na prechádzku. Ten starý človek síce tvrdil, že zo súdnej izby počul vystrely, ale rečiam nemocného neverili. Len keď mladý Rosenfeld neskoro večer prišol sam domov, až potom započali sa obávať a zlô šipiť. Rozbili okno na jedárni a Árpád Rosenfeld cez okno vliezol. V jedárni bolo všetko v poriadku, ale dvere do druhej izby boli zavreté zo vnútra. Už vtedy zavolali Alexandra Mészároša policistu z námestia Széchenyovho, ktorý potom s portásom spolu vlomili sa do izby. Izba bola celkom v poriadku, na stole bolo niekoľko listov, a za nimi velikánska mláka krve, kde Jozefína Rosenfeld a Anton Bodai ležali s prestreleným čelom. Vedľa nich silný 9 millimetrový revolver. Mladík strelil tomu dievčati do čela pri stole, na čo tá spadla a pravdepodobne náhle umrela. Na to i on si strelil do čela a spadol, k nohám dievčati; pravdepodobne i on na skutku skončil. Každý vystrel prešol cez hlavu a guľky sa potom vrazily do múru. Zo stránky policie prišol Krecsányi kapitán s lekárom. Na stole ležaly nábitky a štyri listy. Jedon písalo dievča svojej matke, iné tri ale Anton Bodai a síce jedon svojmu otcovi Sigmundovi Bodaimu do Pápy, druhý svojmu bratovi Eugenovi, ktorý na pár dní odcestoval z Budapešte a

konečne jedon matke dievčata a jej bratovi. Bodai na krátko prosil za odpuštenie, že on a Jozefína sa sami zavraždili a potom mnoho šťastia a šťastlivý nový rok želá; Árpáda Rosenfelda na to prosí, aby listy dal na poštu. Matka dievčatina z jedného omdlenia do druhého podala, otec ale, ktorému zo šetrenia povedali, že ti mladí utekli, klaje a sa vystatuje, že dá zatvoríť toho mladého, ktorý sa opovážil jeho krásne malé dievča zviest.

— **Syn Viktora Emanuela.** Gróf Emánuel Mirafiori zomrel po tieto dni v 43 roku svojho veku, v Turine. Mirafiori za dlhší čas slúžil pri vojsku. Ako známo on bol synom druhej ženy Viktora Emánuela, ktorá z markotánky stala sa grófkou, a s kráľovským domom bol vždycky v tých najlepších pomeroch.

— **Bosniaci u Sultána.** Agr. Tagbl. horvátskym to novinám z Carihrada píšu, že jedno poslanstvo z prednejších bosniackých mužov pozostávajúce prišlo tam a hlavnému vojenskému pomocníkovi Sultána odдалo memorandum na sultána. — V tom memorandume sa ponosujú o polohe Bosnie a Hercegoviny a že rozhorčeným hlasom sa vyjadrujú o rakúsko-uhorskom vladáreniu.

— **Vyznačený spravca železnice.** Uradnícky sbor uhorských štátných železníc 30-ho decembra išol na poklonu ku direktorovi Imrichovi Pécsymu, ktorému kráľ daroval titul ministerského radcu. V mene uradníkov Jozef Zárdai pozdravil direktora, zas Jozef Ligeti v mene technického osobníctva rečnil. Pécsy na obidve reči prenikavo odpovedal a poďakoval sa za srdečnú rozpomienku.

— **24 rok nosil guľku.** Eduard Tritschke pruský to robotník, ktorý včul robí v železnom hámre v Diósgyóri — ako sa z Miskolczu píše — po tieto dni išol k lekárovi a ukázal mu na pravom boku jednu opuchlinu, ktorá mu hrozné bolesti zapríčiňovala. Lekár mu ju vyrezal a vyňal odtiaľ jednu guľku. Tritschke vyznal, že tuto guľku dostal roku 1870. v bitke pri Gravelotte a od 24 rokov ju so sebou nosí.

— **Strelil na svoju milenku.** Robert Morgenbesser krajčírsky tovaryš strelil na Mariu Baricu a poranil ju na ramene; dievku zavedli do nemocnice; strielajúceho ale tovaryša polícia zatvorila.

— **Napadnutie barónky Gerliczovej.** Známu predsedkyňu ženského spolku v biharskej stolici, barónku Gerlicovu vo Velkom-Várade jedon zvrhlý človek napadol. Z Velkého Váradu o tomto príbehu sa píše: V dome barónky Gerlicovej Vilém Schwarc, zdravý to, a silný človek pýtal almužnú. Baronka mu rekla, že takému silnému človeku nedá almužnej, aby si prácou vyhľadával chlieb. Žobrák neodíšol, lež porad bol dotieravejším. Keď ale nahliadol, že nadarmo dotiera, vo vzteklosti chytil nôž na barónku. Čeliadka pribehnúc ešte zavčasu zdrapila zúrivca a oddala policii.

— **Štátna pomoc jednej evanjelickej vysokej škole.** Z Prešporuku sa píše, že Ján Klamárik ministerský radca včul podpísal v mene vlády tú smluvu, podľa ktorej prešporské luteránske liceum vláda bude podporovať. Dá vystaviť nový palác, na ktoréhožto útraty štát dá 80000 zlatých a 16000 ročitej pomoci poistí pre ústav. Za to štát si podrží právo štyroch učbárov na tenže ústav vymenovať.

— **Úbehly dobrovoľník.** Miestne veliteľstvo zo Segedina kurrentuje jedneho honvédskeho dobrovoľníka menom Szalayho, ktorý so všetkým čo na sebe a pri sebe mal, zutekal od 5 segedínskeho honvédskeho pechotného pluku. Útek Szalayho tým je ešte nápadnejší, lebo je synom jednej z najprednejších rodín v

Zente, a tretoročný jurista. Ako sa hovorí, zutekal pre spáchanie nejakeho menšieho skutku.

— **Smutné vianoce.** V Rajci (trenč. st.) smutné vianoce mali toho roku. V ulici, ktorá do Fačkova vede, 19. decembra, práve o poludni požiar vypuknul, ktorý za krátky čas 24 stavania i s krmou zničil. Poistené nebolo všetko. Bieda medzi pohorencami počína sa ukazovať.

— **Porada svobodomyseľníkov v Trenčíne.** Páni liberáli poradu držali 28. decembra v Trenčíne, ako by môhli utváranie sa ľudovej stránky prekaziť. Na porade zväčša sami slúžnovci a uradníci brali účasť. Ľud z okolia Trenčína nechcel účasť brať na porade, lebo sa vraj tých svobodárov už nasýtil. V novinkách trenčianskych napadnúť p. farár bolešovský nášho »Krešťana,« že vraj len samé luhaniny píše. Hovorí sa, že to p. farár k vôli pána ablegáta Jurka Kubinyiho učinil. V Bolešove vraj ani jedného »Krešťana« není. A židov je tam koľko?

— **Nevieme kedy nás potká smrť.** Zriedkavou smrťou sišiel s tohoto sveta baník Fridrich Hocker v Anine. Jediač jablčko šiel na ulici s otvoreným nožom. Potkol sa tak nešťastne že padol a otvorený nôž vrazil sa mu do srdca. Ženatý robotník po krátkom trápení skončil.

— **Ponižené oznamujem, zabil som svojho otca.** V žandárskej kasárni v Prahe 28-ho decembra dostavil sa jedon vojak menom Vinco Zadek, po vojenský sa pozdravil a riekol takto: Pán strážamajster, ponižene oznamujem, zabil som svojho otca. Zavedené vyšetovanie objasnilo, že ten oznam mal svoj základ. Ten obecný vojak sekerou zabil svojho otca. Vrahu odđali súdu.

— **Podpálili nemocnicu.** New-yorské noviny menom World oznamujú z Montevidea, že spojení povstalci podpálili špitál San Gabrieli. 121 ľudí shorelo v tej nemocnici.

— **Sylvester** to jest posledný deň v roku býval prv dňom zasväteným. Dňa 13. septembra roku 1642 vydal totiž vtedajší pápež Urban VIII. nové nariadenie o svätení sviatkov v cirkvi katolickej a medzi tými nachodil sa tiež deň sv. Sylvestra, ktorý sa od toho času stal zasväteným sviatkom. Avšak na mnoho miestach nechceli držiteľia panství o tomto novom rozmnožení dňov sviatočných počuť, kdežto robotný ľud bol s tým nanajvyš spokojný. Mnohí pánovia zakazovali toho dňa svojim poddaným návštevu chrámu a nútili ich ku práci ako v iné dni všedné, z čoho vznikaly časté rozopry. Za žasu cisárovný Marie Terezie bol však sviatok sv. Sylvestra ako mnohé iné zasvätené sviatky zrušený a od toho času tento posledný deň v roku je opätne len dňom všedným.

— **Vlast pomarančov.** Najviac pomarančov rodí sa v Taliansku. A síce dľa štatistiky španielskych časopisov Itália vyváža ročne 2500 millionov kusov pomarančov. Za ňou nasleduje Španielsko s 1400 millionovým, potom Portugália s 80, Paraguay so 70 a Florida s 50 millionovým vývozom pomarančov. Pomaranče sa síce rodia ešte i v iných krajinách, ale vývoz týchto proti tu uvedeným je nepatrný.

— **Rovnošata štábnych oficierov.** Nová rovnošata štábnych oficierov, ktorá bude teraz rozhodnutím najvyšších vojenských kruhov zavedená, bude svetlomodrý »waffenrock« s červeným golierom čerešňovej barvy a svetlosivé nohavice.

DOPIS.

KYSÚCKE-NOVÉMESTO, 1894. v decembri.

Uprimné slovo a srdečná prosba k pánom katolíckym mešťanom v Kysúckom-Novommeste.

Čo sme neočakávali, čoho sme sa tak veľmi obávali, bohužiaľ, to sa už stalo, návrhy, ktoré našu vieru katolícku napádajú, sú už potvrdené: sú už zákony. — My uhorskí katolíci sviatosť stavu manželského sme ztratili a na miesto sviatostí, ktorú nie človek, ale Kristus ustanovil, je nám zákon civilného povinného manželstva daný. Oh, jak veľký rozdiel je toto! Novina táto smutná každého opravdivého katolíka zármutkov preplnila: bladá tvár, boláštne vzdychy a slzy v očiach opravdivých uhorských katolíkov sú verejné znaky celému svetu oznamujúce, že je im do neba volajúca krivda učená a k tomu, veď nie v ktorejkoľvek krajine, ale v krajine sv. Štefana, ktorá Rodičku Božiu má za patronku a volá sa »krajina Mariánska« sa toto stalo. Oh, Bože, kde sme už došli?! A preto so zarmuteným srdcom aj ja k vám, spolumešťania katolíci drahí, s týmto sa o radu, o podporu a pomoc obracám a vás srdečne prosím: prebudme sa už ráz zo spánku toho dlhého, pretrhnime už to obcovanie s našimi nepriateľmi ktorí nás do polohy včulajšieho priviedli a spoločne poraďme sa, čo je včul povinnosť naša, čo máme od včulku už svedomite robiť, lebo ináč aj my aj naši synovia zahynúť musia.

Každý z vás zaiste súciti, že včul svatá naša povinnosť je, aby sme predovšetkým v mestečku našom jeden katolícky kruh, spolok na každý pád utvorili. — Tam len katolícké novinky čítať, o smútnych včulajších časoch jeden druhého poučovať, tešiť, ba príležitosť mať budeme i v skutku preukázať, že k židom do krčiem chodiť sme už prestali. — Ako a kde, v ktorom dome, kde by aj pivo a víno bolo k dostaniu, by sme tento spolok tu utvoriť mohli, o tomto sa včul rozprávajme, kto vie, nech nám dá radu, s touto myšlienkou chodievajme večer spať a ráno vstávajme a neuspokojme sa, kým jeden katolícky čítací spolok v mestečku našom neutvoríme. Daj, Bože, aby sa toto uskotočnilo!

Okrem tohoto všemožne rozširujme medzi sebou rodinu a priateľmi našimi »Kresťan« menované novinky. Ktorí ešte nemáte ich predplatené, od nového roku nevyhnutelne si ich dajte donášať. Idte k pánu miestnemu kaplánovi, on vám to veľmi vďačne vykoná a aj s dobrou radou posluži a len s celou silou na tom budte, nech ani jedna rodina, ani jeden dom není v našom mestečku, do ktorého by novinky tyto nedochádzaly a sa tam nečítavaly, lebo ony nás budú poučovať a v smútnych našich časoch nám budú ducha smelosti a vytrvanlivosti dodávať.

Konečne a čo je tiež veľmi vážne, chystajme sa už od včulku na budúcu voľbu.

Po susedoch, po domoch sa už od včulku často schádzajme, porady vydržavajme, porozprávajme sa, koho z vodcov našich katolíckych za kandidáta si požiadame a vyzveme. — Nesmieme toto na ostatné dni ponechať, lebo vtedy by sme mohli veru aj na cedielku ostať. — Veď mohlo by sa aj to stať, že v

tých ostatných dňoch ten, koho by sme vyzvali, by nám to prijať nechcel; išli by sme k druhému, ten, by sa toho zas bál; išli by sme k tretiemu: vtedy by už bolo snád neskoro — a takto by sa mohlo aj to, čo nedaj Bože, stať, že Šipeky, náš včulajší »katolícky« (?) ablegát by nám išiel už zas po tu »šiestu« sviatosť; Ani nemyslím, žeby v mestečku našom niekto sa našiel, ktorý by za Šipekyho bol alebo robil, ten by bol zradca, ten by bol ten Judáš, ktorý Krista zapredal, takého vytvoríme, medzi nás napuštajme, lebo je to ovca prašiva, je Judáš! — Keď budeme vedieť, že kto u nás s programom »katolíckej stránky« vystúpi, tú aj preto bude dobre, lebo už meno kandidáta bolo by aj tým najjednoduchším voličom známe, naučili sa vedeli by ho vyslovovať, žeby potom pri voľbe chybné vyslovenie mena nebola príčina k odvršteniu mnohých našich hlasov, ako sa to u nás stáva.

O týchto veciach, milí spolumešťania, neustále rozmyšľajme, vydržavajme často porady a to, čo je dobre, bez zozdielu všetci katolíci podporujme a nedajme sa už, lež spoludržme! . Ktoby proti nám, proti svätým týmto cieľom či verejno, či potajomky bol alebo robil; toho verejnosti katolíckej ako Judáša predstaviť za svätú povinnosť si pokladaj budeme a musíme! S Bohom, do videnia!

Šimon Brežný-Galvánek, mešťan.

Ružomberok, dňa 24. decembra 1894.

Vysoko ctený Pán Redaktor!

Smutné postavenie je úbohého ľudu na našom vidieku s ním môže úrad robiť, čo chce, a nikoho nieť, čoby ho zastál. Zo susednej obce Likavki sa mi viac ľudí žalovalo, ako s nimi jejích rychtár Jano Kubala nakladá, tak, že tieto ľudia sú nie viac slobodní občania vlasti, ale poddaní svojho rychtára, ktorý je jejích zemským pánom. Tak túto jaseň poujal on za 500 zlatých jednu cestu skálím vyvozit, aby ale bez práce, keď im vyplácať mal, požtáhoval každému zo zaslúženej mzdy po 3 zl. a vyše, s tým ujistením, že im to dakedy, keď obecnú poriadku budú mať odbaviť, zaráta. Teraz sa v strachu tyto ľudia, že budúci rok ich rychtár zase stavbu mestského a farského domu u nás v Ružomberku podujme, a likavčanov tam k práce, ako na panské vyženie, a keď treba bude vyplácať im nič nedá, lež ich prepustí s tým ujistením, že im to do obcej poriadky zaráta. Že tento človek môže s týmto ľudom robiť, čo chce, a že nič sa mu nestane, tomu príčina je, že je veľký korteš Kajucha, a že sa za civilné manželstvo podpísal? Mój drahý ubiedený likavčane, dokým na takýchto holomkoch nejaká pomora nepríde, ja ti to radím, aby si sa k voľbám, či na ablegáta, či na stoličného výborníka nedal skrze rychtára a jeho pálenku viesť, lebo ak nepôjdeš za ním, môžeš byť istý, že ho do roka ani slavná stolica, ba ani hlavný služný trpeť nebudú, a len takto sa ho sprostíš.

Ján Zarevúcky mešťan.

ŽILINA, 31. decembra 1894.

Velactená Redakcia!

Na sklonku starého roku, veľkú, uprimnú radosť dožili sa žilinskí katolíci. Spolok náš katolícky úradne jest potvrdený od vlády uhorskej. Radosť veľkú pocítili sme, keď vláda Wekerleho, ktorá hlboko ranila srdcia katolíkov kráľu a vlasti oddaných, od Jeho Veličenstva obdržala zaslúžený »obšit«. No radosť naša ešte na

vyšší stupeň vystúpila, keď 30. decembra večer dozvedeli sme sa v kruhu našom katolíckom, po teraz len dočasne účinkujúcom, že lúčiaca sa vláda, milý, drahý novoročný dar nám poslala s potvrdením kruhu nášho. Páni svobodomyseľníci, ktorí nás strašili, že kruh náš, vlasti a pokoju spoločenskému vraj »nebezpečný,« potvrdený nebude, teraz azda už umlknú. Vláda so stolcov ministerských sostupujúca dokázala, že má viac rozumu a citu spravodlivosti, ako tí naši páni kriklúni, ktorí kruh náš už vopred za vlastizradný vyhlásili. No my žilinskí katolíci odpušťame zo srdca všetko to nesvedomité, nerozvažité urážanie, ktoré sme od »svobodomyseľných« pánov bolestne zakúsili. Veď vieme, že títo páni len preto sa nás ľakajú, lebo sa boja, že im zo svobodomyseľnej pästi vyrazíme jejích masťné hrnce. Nie. My katolíci žilinskí nebažíme za masťnými taniermi. My len to právo občianske svobodno chceme užívať, ktoré vlasť naša uhorská bez rozdielu národnosti a náboženstva, jednému každému občanovi uhorskému pojustuje. My len náboženstvo naše sväté chceme brániť, ktoré nám naši »otcovia vlasti« na sneme nohama šľapali vzdor upenlivým prosbám, ktorými sme sa v tisícich podpisoch na nich poníženo obrátili. Žilina už 14. mája na veľshromaždení katolíckom dokázala, že katolíci uhorskí nikoho urážať nechcú, že pokoj vlasti vysoko si váža, že ináč zmýšľajúcim žiadne násilnenstvo činiť nebudú, iné náboženstva tupiť nechcú, lež ani svoje drahé náboženstvo nohami šľapať nedajú si nikdy. Uznať musel i žilinský pán slúžny, že na shromaždení našom, žiadne vlastizradné ciele nás neviedly, a že vznešené zmýšľanie katolícke, poriadok príkladný medzi mnohými tisícmi občanov, ľahšej vie udržať, než bodáky žandárov. Dokážeme i v kruhu našom, teraz už po mnohých rečičkách potvrdenom, že pre kruh náš pokojno môže žiť vlasť naša, pokojno môžu spať iné náboženstva.

Na vedomie dávame našim drahým bratom katolíkom, že slavnostné otvorenie nášho kruhu katolíckeho, **13. januára** v nedeľu o 3. hodinách po poludní bude sa odbavovať. Silno úfame, že bratia naši z blízka i z ďaleka, v značnom počte dostavia sa, aby vysoko dvíhali s nami znak spasenia nášho.

Zo srdca prajeme vám šťastlivý nový rok!

Od Krivokláta (trenč. st.)

Vysoko ctený pán Redaktor!

V Budapešti ani sa Vám nesníva, aké polovky a hoňby začaly sa vystrájať v Trenčiansku. Teraz, keď je dobrá ponova skoro každý deň, všetko čo má zdravé nohy a oči, flinty sa lapá a veselo poluje od rána až do večera. Aj náš pán farár bolešovský, rodený zeman z L'uptova, vybral sa na polovku, bárs je trochu krátkozraký.

Hodil kapsu na bok, flintu na plecica a hajdy, ponáhlal sa, čo mu len para stačila, do Trenčína polovať — na nášho »Krešťana«. Pomyslíte si len! Ký čert to videl, aby farár strieľať počal na »Krešťanov«! A predsa je tomu tak. Pán farár bolešovský, prvý je medzi farármi katolíckymi, čo započal túto divnú polovku. Ponevác je ale náš pán farár krátkozraký, ani v Trenčíne nemôhol najst takých okuliarí, aby dobre mohol cieľiť na Krešťana. Cieľil, ale zle; flinta mu nazad vybušila — a zastrelila capa.

Ale ako? Hneď Vám rozpoviem.

V Trenčíne vychádzajú týždenne novinky: meno jejích nemusím spomenúť, lebo by niekto ešte na

dákeho lapaja pomyslel. Len toľko poviem, že tieto novinky nemajú páru; lebo od razu po uhorský, aj po nemecký píšú; teda rozličnými jazykmi od razu hovoria, ani apoštoli na Turíce. Do týchto novín, poslal pán farár bolešovský, Janko Okolicsányi de Eadem, pod menom svojim jedon dopis, v ktorom ukrutne napadnul nášho chudáka Krešťana preto, že Bolešov bol jedon raz spomenutý v jednom dopise, v ktorom pán farár náš ani spomenutý nebol, len pán ablegát Jurko Kúbinyi. Keď pán farár bolešovský na Ondreja hody držal, žartovali s nim jeho páni susedia a škádlili ho, že vraj ten dopis spomenutý, on poslal do Krešťana. V pánu farárovi vzburilo sa ľuptácke srdco; prisahať sa chcel, ako Peter pri ohni, že on to nebol a aby každý človek vedel, že on má s Krešťanom svätý pokoj, písal porad do trenčianskych uhorskone-meckých novín, aby svoje vzácne meno, aspoň raz videl vytlačené. Dopis pána farára samú krešťanskú lásku dýcha, ako sa i na katolíckeho pána farára sluší; lebo v tom dopise pán farár poriadno nadal Krešťanovi, že je *bojazlivec*, že sa *skováva* pod menom cudzím, že Krešťan *samé luhániny* píše, a inšie sladkosti ešte podáva z posvätnéj ruky svojej Krešťanovi p. farár bolešovský. No novinkám trenčianskym, k vôli židom i nemecky pisaným, veľmi sa zapačil dopis pána velebníčka bolešovského. Pána velebníčka krásne vychválili; zvláštne veľký *dôjem* učinily tie slová pána velebníčka, že on, Janko Okolicsányi de Eadem z L'uptova, *jakživ* nečítal, nedržal noviny slovenské, ani že po slovensky do novín nepísal. Bolešovskí katolíci pyšní môžu byť na svojho p. farára, ktorí reč bolešovčanov takto si váži a ctí. Aj trenčianske novinky zaiste pyšné sú na p. farára bolešovského, lebo píšú, že každý poriadný a statečný človek opovrhnuť musí Krešťanom, lebo že Krešťan, bárs ho *darom* vraj rozdáva, ani farárom už neni treba, ponevác vraj Krešťan takú manieru má, ako opilí paholci. — „Čo že na to povieme? — Nuž len toľko;“ Kto je v peci, myslí, že sú všetci.

Ti páni naši si myslia, keď vláda darmo rozdávala Mudrončenkov, keď darmo dala vozit ľudí na shromaždenie liberálne do Pešti, keď darmo dáva piť pálené pri voľbách, nuž myslia si, že aj Krešťana darmo dostávajú ľudia. A novinky trenčianske, k vôli židom; nemecky pisané, tiež darmo, *bez kaucie*, dovoľujú si písať o *politických* veciach, bárs k tomu nemajú, *bez kaucie*, žiadneho práva. — Teda sme my katolíci, ktorí Krešťana čítame, všetci opilí paholci? A čože sú potom tí páni, ktorí pri voľbe ablegáta, pijú; keď nový fíišpán príde, pijú; keď školdozorca ide preč, pijú i keď sa lúči sudca preč, pijú; keď pán biskup birmuje, pijú; keď nové zákony cirkevné potvrdenie obsiahly, pijú at.d. — pijú? — Nefúbi sa hlas Krešťana židovským novinkám, lebo ľudu otvára oči. Noviny, od vlády zakúpené, všeliake ohavnosti píšú na pápeža na svätenú vodu, na sposed, na kňazov at.d. ale to sú neni opilí paholci. Keď dakde pri birmovke niektorí páni dobre sa podgurášia, keď do vačkov pchajú veci zo stola, keď na shromaždení stoličnom, sedliakom ináč zmýšľajúcim, päste a palice ukazujú, keď o prisahe sobášnej čudné veci tárajú, to sú neni opilí paholci. Len my katolíci sme opilí, keď pravdu sa opovážime hovoriť a *nikoho urážať* nechceme, len slobodné právo občianske si želáme. Ktože obrážal pána farára bolešovského? Či ho Krešťan urazil? — Pane velebníčku, v ktorom to stojí evanjeliume, aby sme *bez pričiny*, druhých napádali? — Či v Bolešove čítava sa evanjelium po slovenský, alebo azda len tá biblia, čo má 32 obrázkov? Teda je Krešťan bojazlivec?

Pane velebníčku, keď niektorý kňaz cestuje do Francúška, a aby ho nepoznali, svetské, krátke šaty si obleče a za svoj stav sa haňbí, to není bojzlivec? — Teda Kresťan je ľuháč? — Dokážte pane velebníčku, že pán ablegát Kubinyi nezastával p. baróna Poppera na sneme; dokážte, že nehlasoval na nové matriky, na civilný sobáš, na recepciu židov, na slobodu beznáboženstva atď; dokážte, že p. biskupa na birmovke ani nevidel, že nechodil za nim, že na koči p. biskupa okno nezabil. Keď toto dokážete p. velebníčku, potom uznáme, že vo fare bolešovskej dakedy i pravdu vyprávajú. — Nevieme, či ten dopis Kresťana, ktorý p. farára tak rozzúrnil, z Bolešova pošol, len to vieme, že dopis ten, len s pánom ablegátom Kubinyim sa zapodieval a pána farára ani nespomenul. Či azda p. farár bolešovský pána ablegáta chcel brániť? — Netreba ho brániť; my sa jeho osobnosti ani netýkame, len s jeho hlasovaním na sneme sme není spokojní. — Nebudzte smútny pane velebníčku, že vláda Wekerleho už sa pominula a že *biskupstvo* azda slubené, už sa tiež niektorým pánom farárom pominulo. Nech poteší pána farára bolešovského pán ablegát Jurko Kubinyi: ešte sú miesta *kanonické* v Nitre není zaplnené. Alebo nech poteší pána velebného *tá biblia* s 32 obrázkami; veď ju p. farár už dávno vie nazpamäť. Ale na Kresťanov nech pán farár druhý ráz nestriela!

Kresťan.

Rozmary a žárty.

Pán (ku mladému krásnemu dievčaťu): „Na vás nachádzam všetko dobro a krásno.“

Dievča: „Vy ste sa už dozaista dozvedel, čo ja dostanem?“

— Ale ako to len môžeš tak dať cigáňovi jednu korunu?

— Poriadny človek nedá musikantovi menej. A potom vieš, tá koruna bola i tak falošná.

Povedomý seba.

Služka (k sluhovi): „Jano, pani veľkomožná sa veľmi hnevá, že ste ma božskal!“

Jano: „Áno, — závidí vám!“

K zúfaniu.

Mladá žena (v zúfaniu). „Včul už viac neviem, čo by som mala variť, . . . všetko, čo môj muž rád je, už som včas ráno pokazila!“

Svornosť.

— Nuž, či si sa už dohodla s tvojim pánom manželom?

— Áno, úplne straniva rozchodu.

Socialismus.

— Makso prečože nepracuješ?

— Nesmiem! bo by ma vybili!

— Nuž a prečo?

— Bo je stávka práce.

— A čože robíš celý bohovitý deň?

— Bijem tých, čo chcú pracovať.

Pán: Vám som už včera dal almužnu, prečo žobrete i dnes?

Žobrák: Lebo som videl, s akou radosťou ste ma včera obdarovali, a preto som si pomyslel, že z vďačnosti urobím vám radosť i dnes.

Nedorozumie.

Pani: Julča, ten tvoj záletník sa mi nijako nepáči. . .

Izebná: Prosím, pani veľkomožná, najdem si krajšieho.

Veľmi zdvorile.

Krajčír (k jednému bráčovi, ktorý k nemu vkročí): »Vaša milosť dovolíte, aby som náprstok si na prste podržal?«

VYOBRAZENIE.

Ježiša ako priateľa dieťok predstavuje náš dnešný obraz. Kto že by neznal ten utešený výjav, ktorý evangelium nám podáva, keď niekoľko matiek spasiteľovou náukou dojatých, žiadalo si, aby Ježiš ich milované dieťky požehnal. Učedníci nechceli dieťky k unavenému majstrovi pripustiť, ale Ježiš jaknáhle zbadal tých maličkých, sam apoštolom riekol, aby ich k nemu pustili. Dnešný náš obraz síce nepredstavuje tento výjav, ale v inom zmysle tú istú myšlienku vyjadruje. Jedna nábožná matka vedie svoje malé dieťa k spasiteľovi a božský vykupiteľ s láskou prijíma neviniatka. Jako že by nie? veď takýchto je kráľovstvo nebeské.

Pán Ježiš už síce nechodí po zemi, ale preto i my môžeme zaviesť naše neviniatka, keď ich za včasu privikame ho vzývať. Vtedy i našich maličkých požehná náš Ježiš, i našich prijme do svojej lásky. Láska Ježišová ale poisť nám blaženosť. Blahoslavené je to dieťa, ktoré požehnanie Ježišovo mohlo získať.

Matky, neste vaše neviniatky k Ježišovi!

LISTÁREŇ.

Na také listy, ku ktorým není pripojená poštová marka, osobitým listom neodpovedáme, odpovie sa len v listárni.

Naše noviny „Kresťan“ velebným Pánom v Kristu i erga sacra sú k dostaniu, kto by tedy zamýšľal si takto zaopatríť naše noviny, nech sa obráti na Redakciu „Kresťana.“

Prosíme tých ct. predplatiteľov, ktorým predplatok koncom decembra sa minul, aby čím skorej predplatok obnoviť ráčili.

Prosíme našich ct. predplatiteľov, aby, keď chcú obnoviť svoj predplatok, alebo noviny reklamovať, vždy ráčili pripojiť nápisnú obalku.

Ostrihom. F. A. 5300.

Godola. B. J. Peniaze sme dostali, noviny sme poslali.

Selmeczi-fémkohó. P. P. Listovník je povinný vám noviny do vašeho bydlia priniesť, jestli že to nerobí; zadajte ho poštovej di-rekcii. — Ružomberok. K. J. Všetko je v poriadku. — Rajecz. Gy. P. Detto.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na correšpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví po-štára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý počtový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej di-rekcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Obchodné zprávy.

1. Z b o ž i e: Pšenica 6.60—6.90 zl. Raž 5.25—5.35 zl. Jačmeň. na kr. 5.60—5.90 zl. do páleníc 6.25—6.80 zl. na várku 7.15—8.15. Oves: 5.90—6.20. Kukurica: 5.45—5.55. Proso: 6.00—6.60. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.50—11.75. Ko-
nopne semeno: 9.00—9.50.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 8.50—9.— tmavá 7.25—7.50
okruhlá: 8.00—8.50., drobná 9.25— tarkavá 7.00—7.25 šošovica
9—15. Hrach 9.00—10.50. Čistá 14.50—.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa
2.00—2.10. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželom: 5.00—
9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 3.30—3.90. Lesné a horné
seno 3.00—4.00. Slama. Na postielanie: 1.30—1.40. Žup 1.40—1.06.

6. Siatie: Červená ľatelina 63—68. Lucerna 42—58 zl. Jarní
ladník 6¹/₂—7 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 71
hospodárskych volov; 105 dojných kráv. Následovné boly ceny:
Vyborná pára volov do jarma do 365 zl. Dojné kravy: za jedon
kus 62—146 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 285 kusov oviec.
Ceny: 10—18.— zl. za páru, a 17—20 za živý kilo. Svinský trh:
za kilogramm 43—43¹/₂. V salašoch 26.703 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl.
Vosk 164—165. Vajcá 27—30. Loj. Maslo I. 100—140 zl. II. 70—120
mc. Slanina 41.50—42., udená 47—50 zl.

U pána

ANTONA PŠENÁK

kolárskeho majstra

v Pruskej v trenčínenskej stolici jedon

kolársky tovaryš

hneď dostane prácu môže zaujať svoje miesto.

Knižná polica.

„Kráľovná Sv. Ruženca.“ vyšla 1-ho
januára.

Uchvativý podiv spôsobujú

tie z Ameriky skrze mňa dovedené

jedine opravdivé goldi- nové bez klúčika (remontoir) natahováce hodiny

s kotvovými strojmi docela náležite regulova-
nými. Tieto hodiny hladké alebo **ozdobené**
ich **schránky** ani skrze tie najskúsenejšie
osoby nemôžu byť rozoznané od opravdivých
zlatých hodínok.

Jedny hodinky stoja
5 zl. 75 krajciarov

spolu i s kožovou pošvou.

**Opravdivé goldinové re-
ťazky** na hodinky s po-
isťujúcou spruhou, **mar-
quisova-, športová-** alebo
pancierová forma, jedon
kus 1 zl. 50 kr. Jedine
opravdivé goldinové ho-
dinky v rozličnom doho-
tave sú na mojom sklade

a pre ich výbornosť sú veľmi obľúbené. **V naj-
jemnejšom vyhotovení jedon kus 6¹/₂, 8, a
10 zlatých. Goldinové gavalierske prstene**,
s veľkolepým diamantovým alebo zlatotopázo-
vým napodobnením **1 zl. 50 kr.** — Rozposielka
skrze listovú poštu **len** s doberkou. — Čo ne-
zodpovedá, naspák sa prijme.

JULO HOROVITZ, prvý uhorský rozposieláci
priemysel.

V Budapešti, VIII. ker. Nagyfuvaros-u. čís. 14.

Daj pozor! Chráň sa bezcenných nápodobnení, jedine
opravdivé goldinové hodiny len u mňa sú
k dostániu. 3—3

MATEJ UDVARY

hodinár a šperkovník

V BUDAPEŠTI, KEREPESI-UT 57. sz.

popri kaviarni Munkácsy.

**Pravé genfské hodiny, zlaté a strie-
borné šperky, ďalekohledy a sklad tech-
nických nástrojov.** 4—10

**NAPRAVENIA NÁLEŽITE A S POISTENÍM
SA VYKONÁVAJÚ.**

Obrazkové soznamy ceny zdarma.

Odkiaľ si máme obstaráť lurdské
a iné sochy, jaskyňu, krížiky, sväté
hroby, krížové cesty at.d.

od výborného sochára

Jozefa Runggaldiera

Sv. Ulrich-Gröden

(v Tirolsku)

Ponevác ten sochár slovensky nevie, prosia sa všetci tí,
ktorí chcú po slovensky dopisovať, aby sa obrátili

na Gustava Štampfl

v Budapešti, VIII. Német-uteza
6. szám.

Lurdská voda

v pôvodných jedonliterových sklenicách s
obalením a bezpoplatku 2 zl. 10 kr.

Pod nápisom

„Lurdske podivne zahojenia“

s mnohými pôvodnými obrázkami ozdo-
bené dielo v krásnej plátenej väzbe 33
harkové za 2 zl. Toto dielo v ktorom sa
vyprávajú v Lurde na tom svetochýrnom
milostivom mieste od roku 1858 sa pri-
hodivšie podivnejšie uzdravenia, podľa dô-
kladného oznamu očitých svedkov, na
základe pôvodných správ zrovna z milo-
stivého miesta vzatých, čo najvrúcnejšie
odporúčame. Môže sa obstaráť u hore
spomenutého

GUSTAVA ŠTAMPFL

V BUDAPEŠTI

VIII. Német-uteza 6. sz.

Ohlasy pre naše noviny výlučne prijíma vydavateľstvo „Magyar Néplap“ v (Budapešť, I ker.
Döbrentey ulica číslo 18.)

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cir-
kevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaď na sklade sú
a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krsnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky splácováce.

Kus týchto 8 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 2 kr.
Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a
súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva
a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov
a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej,
ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im
vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa
budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým
honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí
si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1894. 29. septembra (I., Döbrentey-ulica 18.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.